

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

Sz. E. Azt írja levelében: „Megdöbbenéssel olvasom Babits irodalomtörténetében, hogy a lírikus Shakespeare-t többre becsüli, mint a drámaíró. Miért ad igazat Babits Tolsztojnak, mikor az zagyva értelmetlenségnek nevezi a drámák cselekményét? Ilyen rossz megfigyelő lett volna a Nyugat egyik vezéregyénisége?”

Először is figyelembe kell vennie, hogy Babits „Az európai irodalom történeté”-t nem olyan igénnyel írta, mint ahogy az irodalomtörténetek általában készülnek. Inkább olyan tallózás-féle ez, az európai irodalom legnagyobbjainak egyéni értékelése. S ki tilthatja meg Babitsnak, hogy neki a lírikus Shakespeare tessenek inkább?

Babits, Kosztolányi s utánuk mások (például Szerb Antal) a magyar irodalomtörténetírásban új utakat nyitottak. Szakítottak a pozitívizmussal, nem voltak egészen szellemtörténészek sem (éppen Babits mutatott rá a szellemtörténet tévedéseire), s mintegy „a filologizmus és esszézizmus közötti üres térből kiindulva” saját egyéniségüket is érvényesíteni engedték az irodalomtörténeti szemléletben. Ez az önmaguk teljes ki nem rekesztése pedig sok időtálló megfigyelést szült. Ezek a koruk szemében irodalomtörténeti eretnekségnek számítottak, ma azonban csekély módosítással, vagy akár anélkül is, helytállóknak bizonyulnak. Gondoljon csak éppen Babitsra, aki Vörösmarty-tanulmányaival a nagy költő igazi átértéséhez és megértéséhez segített hozzá.

Babits ön által idézett megállapításával egyébként mi sem értünk egyet. Tény azonban, hogy Shakespeare-nek a lírája is remek. Ami pedig általában Babits megfigyeléseit illeti: általában kitűnőek, ha egyénié is. Könyvének Vergiliusról szóló fejezete például milyen maradandó példája egy költő tökéletes megértésének!

Shakespeare-ről, a drámaíróról, ebben igaza van, a közönség döntött, és dönt ujton újra ma is.

Aggódó apa. — Természetes, hogy önnek van igaza. A gyereket akkor se szabad kényeztetni, ha beteges és gyöngye. Persze, nem könnyű az ön feladata. Minden nőben benne van a dédelgetési ösztön. Ilyen esetben, mikor az anyának gyöngye, beteges gyermeke van, ez a hajlam oly erővel szokott kitörni, hogy az már a józan látás rovására megy. Semmi képp se szokták az ilyen anyák megérteni, hogy azért, mert a gyermekük testileg beteg, nem szabad ráadásul még lelkileg is tönkre tenni. Mégis, igyekezzék vele megérteni, hogy a gyermeknek árt vele, ha szüntelen nyalja-falja, affektálását, nyafogásait, türelmetlen kitöréseit úgy gügyögi körül, mintha azok a báj megnyilvánulásai volnának s ha önnel, az apával a gyerek előtt gorombán vitába száll, mikor valamilyes önfegyelmre kívánja serkenteni azt. És az anyától függetlenül igyekezzék a gyermekkel megérteni, hogy ha testi gyöngeségén túl még lelkileg is gyenge, kiállhatatlan lesz, az emberek kivetik maguk közül. Meséljen neki gyermekszentekről, akik Jézus iránti szeretetből türelmesekek voltak betegségükben és ezért Isten és emberek kedvencei lettek. Ha kezdetben nehezen is megy, ne veszítse el a türelmét sem az anyával, sem a gyermekkel szemben. A gyermek ne lásson önben ellenséget, hanem jóbarátot. Ezért okosan, ötletesen és tapintatosan foglalkozzék vele. Sajnos, mi, akik annyi fáradságot tudunk arra fordítani, hogy idegen emberek pillanatnyi rokonszenvét megnyerjük, családjukban oly hamar fáradunk

el a megnyerés feladataiban. Pedig a türelem és az okosság megtermi a maga gyümölcsseit. Az ön esetében is.

Cs. B. Szekszárd. — A prozelita szó tulajdonképpen istenfélőt jelent. A kifejezésben tehát semmi sértő nincs. Az ókeresztény egyházban azokat a pogányokat nevezték prozelitáknak, akiket a zsidóság iránti rokonszenvük vagy talán még inkább a zsidóság egyisten hite vonzott a Földközi-tenger medencéje körül kialakult zsidó diasporák zsinagógáiba. Az apostolok, elsősorban Szent Pál, a birodalom városaiban lévő zsidó imaházakban kezdték meg hithirdető tevékenységüket, amelyre Krisztustól küldettek. A mélyebb vallásosságra hajló görög és latin városi polgárok körében termékenyebb talajt találtak az evangélium igéi, mint az ősi zsidó hitben szilárdan együttélő zsidók között. Az első keresztények valószínűleg azok közül a pogányok közül kerültek ki, akiket megragadott a zsidóság egyisten hite és áttértek a zsidó vallásra. A tulajdonképpeni prozeliták ők voltak. Ezek a pogányok alávetették magukat az ősi zsidó törvényeknek, körülmetéltették magukat. Távolabbi értelemben prozelitáknak nevezték azokat az istentiszelő pogányokat is, akik az egyisten hitet elfogadták ugyan, de nem vetették alá magukat a körülmetéltetésnek és nem tartották meg a Törvényt a maga szigorúságában. Számuk elég nagy lehetett. Az Apostolok Cselekedeteiből tudjuk, hogy Szent Pál a pizidiai Antiochiában így szólította meg a zsinagógában összegyűlteket: „Izraeli férfiak és ti, istenfélők, halljátok!“ Ugyanebből a forrásból tudjuk, hogy amikor Ikoniumban Pál és Barnabás apostolok beszédet tartottak a zsinagógában, ott „a zsidók és görögök nagy sokasága hívó lett“. Az egyháztörténeteszek valószínűnek tartják, hogy ezek a görögök körülmetéletlen prozeliták voltak, akik a zsinagógában az istentiszteleten résztvehettek. A prozelitizmus a jeruzsálemi templom elpusztulása után nagyrészt megszűnt. Emléke ellenszenves maradt a későbbi zsidóknál. Helbo R., egy III. századbeli palesztinai rabbi így emlékezik meg róluk: „A prozeliták éppoly kellemetlenek voltak Izraelnek, mint a bélpoklosság a bőrnek.“

T. P. Vidéki utazásainak során régi szerzetes házakban látott állami és tanácsi szociális otthonok, az elhagyott szegények gondozóintézetei, nagy multra tekinthetnek vissza Magyarországon is. Nálunk már II. Endre király idejében vannak beteg- és szegénygondozó intézetek. Ugrin kalocsai érsek 1218 táján Bácsban kórházat alapított és vezetését a ciszterciekre bízta. A Szent Jánosról nevezett johannitáknak minden monostorában volt kórházuk és gyámházuk. A Margit-legenda megemlékezik egy ilyen kórházról, amelyet Szent Erzsébetről neveztek el és a Gellért-hegy tővében állt. Szebenben 1292-ben állították fel menhelyet szegények, betegek ápolására s itt utasok is kaphattak szállást. Székesfehérvárott, Csurgón, Esztergomban, Varasdon, Nagyváradon, Galgócon, Szalkócán, Kassán, Ujbányán és másutt is voltak ilyen otthonok. Egyébként a budapesti köznonti tanácsháza, a Martinelli testvérek gyönyörű alkotása eredetileg szintén elaggott katonák számára készült és Széchenyi György esztergomi érsek alapította 1692-ben.